

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

A népszövetség előlép

Amikor végre tanácsot kellett volna adni, alul maradt a legfelső tanács. Nem tudta elintézni se a német kérdést, se a Szilézia-kérdést, se az orosz éhezők inségét, se az osztrák inség ébségét, se a Dardanellákat, se a görög török öldöklést, semmit. Különböző bizottságokat sztkített a kcheléből, megcsinálta a testamentumát és befordult a fejnak. Még nem tudni, elaludt vagy meghalt. De ha csak aluszik, akkor is meghalt. Az öt fő tanácsa, a főtanács, akkor kezdett végelgyengülni, amikor a legeszebb fő, Amerika, kioperálta magát beléle, a legjellegzetesebb, Japán, márcsak magamagának funkcionált és csak hárman maradtak, az angol, a francia és az olasz. Voltaképen csak ketten, mert az olasz állandóan külön fejedattal bajlódott, azzal, hogy az angolt és a franciát együtt tartsa. Sokáig ez nem sikerülhetett s a két veszekedő között hi kellett mulnia a harmadiknak, a legfelső tanácsnak, hogy előléphessen a negyedik: a népszövetség. Tehát a népszövetség től és dönt Középeurópa legproblematisusabb kérdéséről: kié legyen az ipari Felsőszilézia, a németeké vagy a lengyeleké. A döntésnek ketten már alárendelték magukat: Anglia és Franciaország. Ketten még nem: Németország és Lengyelország. Ha a főtanács volt tagja, helyesebben a volt főtanács tagjai mag is nyugodnak az ítéletben, nem egészen biztos, hogy a renitens Höfer vagy a renitens Korfantiy, kiknek zabolátlan renitenciáját Berlinben és Varsóban szabályozták jóra való vecker-szerkezettel, szintén beüvögzik-e. Sőt. Egészen valószínű, hogy a népszövetség prokurisztasz-ágya is hosszú lesz az egyiknek s a másiknak rövid. De ez már nem is fontos. Szinte szükséges is némi ellenszegülés, hogy bebizonyosodjon, életképes szerv-e a népszövetség, tud-e érvényt szerezni a határozatainak vagy továbbra is az a világschivattal marad, aminek Wilson kidönlte s aminek mindamainapig lenni látszott.

Annai tény, hogy a legfelső tanács bukásával váratlanul nagyot avanzált a népszövetség. E pillanatban minket nem is az eshatósegek érdekelnak, vajjon a sziléziai kérdésben kiknek a javára válik ez az előlépés; mi nem vagyunk olyan türelmetlenek, mint a lengyelek, akiknek a túrelmetlenségéből kirikolt, hogy nincs igazuk, mégcsak egykedvűséget sem értszokolnak, mint a németek. Mi csak magára az elvre vagyunk kíváncsiak: tud-e a népszövetség elfogulatlan és pártatlan lenni és elfogadják-e a döntését, igen vagy nem. A kérdés magában rejti a feleletet. A népszövetség nem lehet se elfogult se részrehajló, neki nincsenek titkos katonai szerződésai Varsóval, minthogy Párisnak vannak. Éshamajd Anglia és Franciaország után a világ közvéleménye is megérvé teszi a döntést (tét óton teszi mert a népszövetség részrehajlatlan és mert sikerült megbuktatnia egy titkos szerződést, ami a régi vérontó politika gennyese öskevénye s amiből azt hittük már, hogy a mult a maga sokios fenekébe taszította), a hatalmas szövetégek és a világközvéleménye nyomása alatt énytelen-kelletlen meg kell hajolniuk a németeknek és a lengyeleknek is minden Höferükkel, Korfantiyjukkal, ismert és ismeretlen főügyerökkel együtt. Ez lesz a népszövetség első győzelme, kevesbe förtelmes talán mint a mazzari diadal nagy a marnei, de hatásában jóval több és áldásosabb, mert semmi iszonyatot, semmi megrettenést a kultúrember lelke mélyén nem kelt, ellenkezőleg a fellélegző nyugalom kezdődő örömei.

Ránk, zsidókra nézve sokszorososa fontos, ha a népszövetség máról-holnapra döntő tényezővé válik. Fontos kisebbségi klauzuláink miatt: ime e pillanatban a lengyelországi zsidó kisebbségek fordultak sérelmeikkel a legfelső fórum elé — ha Lengyelország Felsőszilézia dolgában aláveti magát a népliga ítéletének, alá kell hogy vessen magát a zsidókérdésben is, hiszen a békeszerződés zsidóvédő-szakaszaira nincs más biztosítéka, mint a népszövetség ellenőrzése és vétője. De ennél is fontosabb a palesztinai mandátum kérdése, amely szeptemberben kerül a népszövetség elé. Mi az igazat megvallva szorongással gondolunk nemegyszer a népszövetségi szankcióra, nem mintha féltünk volna, hogy nem kapjuk meg, de mert féltünk, ha megis kapjuk, nem lesz igazi szankció, mert se eráje, se tekintélye. De a mandátumról, amely Palesztinát Angliának és a cio-

nista világsszervezetnek adja át, nem a tegnapi népszövetség fog immár dönteni, hanem a holnap, amely a Szilézia-kérdésben megerősödött és világkuriává vált, amit megfelelően se lehet. Mi ezért várjuk nagy érdeklődéssel a huszadikát, amikor a népszövetség összeül, hogy a lengyel-német viszályt elmulassa, mert a holnap, prelüdiumnak roppant jelentősége van a szeptemberi tárgyalásokra, amelyeken a zsidó nép és a zsidó haza kérdése dől el. Ezért öröm a népliga felemelkedése, aminek a béke és az emberiség szempontjából külön is örülünk. Nem tudjuk palástolni a jóleső sejtést: hogy a népszövetség ép most lép elő a papíros-életből, ez nekünk a sors jóindulatu figyelmeztetője. Ebben a jelben lép ki a békeszerződésben felépített Zsidóország is a maga papíros-életéből a valóságos életbe s e jelben élni fog, megerősödni és győzni.

Lloyd George és Bonomi beszámót a főtanács konferenciájáról

Berlin közvetlenül tárgyal Varsóval — Létrejött az angol-ir egyezmény — Kemal döntő küzdelemre készül

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, augusztus 16. A párisi konferencia feloszlott. A konferencia résztvevői elhagyták a francia fővárost. Lloyd George az angol alsóházban beszámolt a főtanács ülésének lefolyásáról és bejelentette, hogy Felsőszilézia ügyében a népszövetség fog határozni. A népszövetség ülésén Németország és Lengyelország képviselői részt fognak venni. A francia lapok még mindig a főtanács sikertelen tárgyalásairól írnak. Egyértelműen megállapítják, hogy Lloyd George olyan határozott és gerinces volt, amilyennek nem is várták. Az angol miniszterelnök magatartását azzal igyoksznek indokolni, hogy

titkos terveket keresnek az angol politika háttérében.

A lapok azt írják, hogy az angol politikai és gazdasági körök Németországgal szemben bizonyos kötelezettségeket vállalnak és ezek a vállalt kötelezettségek költötték meg az angol kormány kezét. Az se lehetetlen, hogy Anglia Franciaország megerősödésétől tart és ha Lengyelország kapná az ipari medencét, ez kétségtelenül a francia érdekek megerősödését jelentené Keleten. Bonomi olasz miniszterelnök is visszaérkezett Rómába, ahol

részl fog venni a csütörtöki minisztertanácsban.

Felsőszilézia sorsa felett tehát a népszövetség fog dönteni. Briand miniszterelnök, miut a főtanács elnöke, közölte báró Ishivel, a népszövetség jelenlegi elnökével, hogy a felsősziléziai kérdést a főtanács a népszövetség elé utalja, kérte tehát a népszövetség mielőbbi összehívását. Ez a kérés annak a beismerése, hogy a szövetségesek között olyan ellentét merült fel, amelyet saját orájukból áthidalni nem tudnak. Ez lesz az első eset, hogy népszövetség elé olyan ügy kerül, amely voltaképen kizárólag a szövetségesek ügye.

Gyakorlatilag lényegesebb változás nem történik akkor, amikor a népszövetség határoz és nem a főtanács, mert hiszen a népszövetségben is a szövetséges nagyhatalmaké a tulsúly. Csaknem egyre megy, hogy Briand vagy Honotianaz képviseli Franciaországot. A „Matin“ közli, hogy Lengyelország, mint a népszövetség tagja, szintén részt fog venni a tanácskozásban. A lap nem tartja egészen biztosnak, hogy a népszövetség a határozatban megállapítását

vállalja-e, mint ahogy az albán-kérdésnél is megtagadta a határmegállapítást.

A német lapok varsói jelentése szerint Lengyelországban pesszimistákusan itélik meg a helyzetet. Plessel és Rybnikkel a lengyelek semmiesetre sem fogják beérni. Még Kattowitzal és Königshtüttével se érnék be a lengyelek. Azt hiszik, akármiéint is döntsének, az ipari vidéket még évekig megszállva fogják tartani az antant-csapatok. Érdekes, hogy még a konzervatív lengyel lapok se várnak túl sokat, csupán

a lengyel pénzügyi körökben észlelhető nagy nyugtalanság.

Cáfolják azokat a híreket, hogy Felsősziléziában új pucra készülnek. Az utóbbi időben Berlin és Varsó között közvetlen tárgyalások is voltak, amelyek azonban kizárólag gazdasági kérdésekre vonatkoztak. Varsó nyugodt és megfontolt körökben mindjobbban megerősödik az a felfogás, hogy bármilyen is legyen a felsősziléziai kérdésben a döntés, Lengyelországnak meg kell teremtenie a gazdasági összeköttetést Németországgal.

A főtanács utolsó, tehát szombati ülésén szóba került

a Németország ellen végrehajtott szankciók megszüntetésének kérdése is.

Franciaország álláspontját Loucheur ismertette: kijelentette, Franciaország jelenleg nem egyezhet beio a katonai szankciók megszüntetésébe, de mert elismerését akarja kifejezni a Wirth-kormányal szemben, a gazdasági szankciókat hajlandó felfüggeszteni, ha a német kormány az augusztus 31-iki esedékes egymilliárd aranymárkát kifizette. Lord Curson Anglia álláspontját szögezte le és javasolta ugy a katonai, mint a gazdasági szankciók megszüntetését. A főtanács elhatározta, hogy legközelebbi üléséig a katonai szankciókat érvényben tartja.

a gazdasági szankciókat szeptember 15-ig felfüggeszti.

ha Németország augusztus 31-én esedékes kötelezettségeit teljesítette, a gazdasági szankciók végleg megszűnnek.

Az angol-ir tárgyalások lényege most már ismeretes. Az angol kormány Irországnak pénzügyi, hadügyi, rendőrségi, nepuevelési és gazdasági tekintetben autonómiát ad. Irország-

2848-1
y Nagy-
saság
vár)
állandó
ASÁG

trak!
nyiség-
ü prima
urisnyu
ima flor,
selyem-
átkötés-
1197

UHÁZA
SZÁM

Imébe!

állandóan rak-
kagar. 40
cégne
részt
Gida)

Angon

10-és wagon-
irányából és
feszülési irada.

egészséghez
ellen bárdau

RSZESZ
mindenütt!

Vegyészet Gyár
— KELESTAR
1903

é-restauranti
óranagu előny-
esténként (1903)

meg
artalmával
i zsidóság-
önlük az
ek és más
k pontos

ékét
kapják

ohivatula

Magyar-szerb köztársaság Baranyában

Károlyi Mihályt akarják elnöknek — Ellentmondó hírek a kis-
antant magatartásáról — Nagy izgalom egész Középeurópában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Amióta Baranya kiűritésének első híre nyilvánosságra került, Pécsen és Baranyában napirenden voltak a kiűrités ellen tiltakozó népgyűlések és felvonulások. Baranya polgársága és munkássága mindent elkövetett, hogy Horthy uralma alá ne kerüljön és ennek érdekében memorandummal fordult a jugoszláv kormányhoz. Linder Béla, Pécs város polgármestere több ízben tárgyalt a belgrádi kormánnyal olyan irányban, hogy amíg a mostani rendszer uralkodik Magyarországon, ne adják át Baranyát. Tegnap adtunk hírt arról, hogy Linder Spalatónba utazott az ott tartózkodó Károlyi Mihályhoz, akivel kétségtelenül ugyancsak a Baranya kiűritésével kapcsolatos teendőkről tanácskozott. Baranya egész lakossága a kiűrités ellen polgárháború előjeleinek és a bosszu akcióktól való félelemtől hatása alatt a legnagyobb izgalommal várta az eseményeket és az utóbbi napokban már kétségtelenné is vált, hogy az izzó hangulatban valamilyen változást jelentő esemény fog kibrobbanni. Augusztus 14-én ez meg is történt.

Vasárnap délután Pécsen, mint onnan jelentik, népgyűlést tartottak, amelyen harmincezerfős tömeg vett részt. A népgyűlés tiltakozott Baranya kiűritése ellen és több szómonddal fejezte ki a magyar-szerb köztársaság iránti elkötelezettségét.

Kikiáltották a magyar-szerb köztársaságot.

Az új köztársaság ügyének intézésére ideiglenes köztársasági kormányzóbizottságot választottak, amelynek a népgyűlés határozata alapján tette kötelességévé, hogy Károlyi Mihályt és Jászai Oszkárt a történelemtől eltiltsa és őket azonnal hívja meg Pécsre. A népgyűlés kimondta, hogy Horthy hadserege ellen minden eszközzel, még fegyveresen is ellen fog állani.

Az ideiglenes kormányzóbizottság elnöke, Dobrovics Péter festőművész a történelemtől távolról értesítette a jugoszláv kormányt és tudatta, hogy az új köztársaság Jugoszlávia fölébírása alá helyezi magát.

A köztársaság kikiáltását bejelentették Gossat angol ezredes, az antant misszió-elnökének útján a Párisban ülésző, időközben feloszlatott főtanácsnak és bejelentették, hogy Sós altábornagy csapatának bevonulását ha kell, fegyverrel is megakadályozzák. Mindenütt polgárvédelmi alakulatok, amelyekhez a szerb önkéntesek tömegesen csatlakoztak.

Belgrádban a jugoszláv kormány tagjai az ideiglenes köztársasági bizottság távirataira azonnal minisztertanácsra jöttek össze, amely

több órán át tartott. A határozatokat azonban még nem hozták nyilvánosságra.

A pécsi események híre már hétfőn a magyar kormány tudomására jutott, de a pártok vezetői csak keddén értesültek a történetekről. Keddén este a pártklubokban nagy izgalommal tárgyalták a nagybörderejű eseményeket és természetesen feszült türelmellen-séggel várják a fejleményeket.

Belgrádi jelentés szerint a magyar kormánynak tudomására hozták a jugoszláv kormány álláspontját, amely szerint az

SHS királyság kormánya ragaszkodik a trianoni békeszerződés pontos végrehajtásához.

A trianoni békeszerződés értelmében ugyanis Magyarország köteles az összes megjelölt területeket kiűriteni, tekintet nélkül arra, hogy Jugoszlávia kiűrit-e Baranyát vagy sem. A közeli napokban

Belgrádba várják Károlyi Mihályt, aki hír szerint az új köztársaság elnöke lesz.

Károlyi Mihály kíséretében több emigráns politikus is Belgrádba utazik.

Pécsi magyar körökben a pécsi események hatása alatt a polgári politikusok a munkások vezetőivel egyetértően elhatározták, hogy a pécsi polgárság nehéz vállalkozást minden eszközzel támogatni fogják. Az ügy érdekében főlegesen minden olyan kérdést, amely őket elvlasztja és megalkotja a demokráta polgárság és a morokelt munkásság egységes frontját Baranya mostani kiűritésének megakadályozására. A pécsi polgársághoz és munkássághoz ebben az értelemben felhívást is intéztek.

A zágrábi sajtóiroda jelentése szerint a jugoszláv kormány és a kisantant elvállalja a magyar-szerb köztársaság protokollát.

Más híradások szerint Kaposváron átutazó antant-tisztok kijelentették, hogy az antant nem fogja elismerni a baranyai köztársaságot és

ragaszkodni fog Baranya kiűritéséhez.

Gossat ezredes a kiűrités ellenőrzésére kiküldött antant katonai bizottság elnöke különben Budapestre utazott, hogy az események következtében beállott helyzetről a magyar kormánnyal megbeszéléseket folytasson.

Kétségtelen, hogy a magyar-szerb köztársaság kikiáltása ma a középeurópai politikai élet legnagyobb eseménye. A további fejlemények elé méltán feszült figyelemmel tekint mindenki.

Szaporítják az adóhivatalokat

Kilencvenhat helyett kétszáz adóhivatal - Groza miniszter tervezete

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozsvár, augusztus 17. Körülbelül fél-évtel ezeüzt komoly tárgyalás anyaga volt, a központi kormánynak egy nagyszabású adóügyi reformtervezete. Az adóügy ugyanis az állam óriási terheire való tekintettel a legfontosabb közügye az országnak. A tervezés során elsősorban az egységesítés érdekében is az a gondolat merült föl, hogy a kapcsolatos adóhivatalait mai létező formájukban megszüntetik és átveszik az örómániai adórendszert.

Ez a rendszer az adóbehajtók, perceptió-rátusok intézményét ismeri. Ez azt jelenti, hogy az adóhivataloknak alig van az adóbehajtásra nagyobb hatáskörük. A szilárd és alaposan megszerzett adóügy helyébe laza, lokális és ami a legfontosabb, a kapcsolatos viszonyainak meg nem felelő adóbehajtó szervek lépnek a jól bevált adóhivatalok helyébe. Az volt a terv, hogy két-három községenként az adóbehajtásra adóügynökség állítandó fel.

A terv ellen Erdély közvéleménye erőteljesen állást foglalt. Helyes körök rámutattak azokra az anomáliákra, amelyek előállhatnak egy új adóbehajtási rendszer esetén. Kimutatták, hogy ez rendkívül sok visszaélést okozhatna és open ellenkező célokat szolgálna.

Groza erdélyi miniszter egy legutóbb megtartott minisztertanácsban pontról pontra kifejtette aggályait a tervezettel szemben és hosszasan bizonyította, hogy sokkal célszerűbb lenne a kormányzat szempontjából, ha az erdélyi rendszert átvennék a régi királyságra. A miniszter egyúttal kész tervezetet nyújtott be, amely az örómániai adózási rendszer összeegyeztetését tartalmazza az Erdélyben érvényes adózási szervezettel.

A kormány ezt a megoldást elfogadhatónak látta és elhatározta, hogy az itteni rendszerből mindent ami megfelelő átvész Romániába, ahol meg fogják szüntetni a perceptió-rátusokat és járási adóhivatalokat fognak felállítani. Ugyanígy állítanak fel Erdélyben és a kapcsolatos részeken is több adóhivatal. Az eddigi kilencvenhat adóhivatal számát kétszázra emelik föl. Az erre vonatkozó munkákat már meg is kezdték.

rülhetnek egyik napról a másikra, hogy menekül-

nek? Hova menjen a r, kinek már mindegy? merikába menjen, hol t kelthet, mert nem mindenkinek csak ter- és a nyomor árdrági. fogja kényszeríteni? és hurcolja magával iszemítizmust, ahol az egy msradjon ott, ahol nul, hozza vissza ura Nem hiszem, hogy olyan keresztény akad- nem kel, mégsem kell ahova nyugodtan me- ülőzhatik őket, ahol Nincs ily keresztény!

? Akadna még olyan szülmények között sem nem kelt a cionizmus, hogy Herzl Tivadarhoz z a zsidó, ki ezt mon- tudatában sem hata- a palesztinai zsidó csak módjában van, z godtan tudna ebédelni, és nem látat álmban estvéreket a legkínzóbb ik tán az ő mulasztási halál elől idejében me- mány orvilkos halálal az orosz titusztosot, kik talán morfoldeak. emberiség haladását, ha dekkükben néhány fillere ra!

apujában élünk. Isten kére holnap. És a luxus k, csak köznívű ember k. Egy bizonyos: ezek- tan csak az fog aiud rkan nem fog megakadni atára a lenyelt falat, ki majd, hogy megtette, rec Jiszraél érdekesen, segítõ kezét azoktól, a palesztinai zsidó állam

bor Dezső (Temesvár)

Magyar Spanyolországban

Damian). Londouból ér- angol kormány elhata- okat Marokkóban katonai ssíteni.

vargás szent dalai enek- ert csupán tradíciókat, magával a külső életbe. apra könnyen lo tudna- kkal, nagy iramakkal, ssu feledésbe temetik: gy az érett és az ön- eri, hogy a vallás kap- násik, mag erősebb lán-

ra a serdülő ifjuságnak. A magyar nyelvvel ségü ifjuság nem kapot- t se a kezébe, amely az új eszmékkel átítatott gismertette volna az új a forrongó, lázas ébr- vácsolja az egész világo- ot. A zsidó gyermek- nek zsidó mesésköny- gi iratai, — idegen r- ezekát, vagy Andersen- más idegen faj mesem- Onnan kell magutba sz- ezek a történetek ráz- fantáziájukat, innen n- saikat, ezek az első p- ifjusági iratok, ismét: valesó történeteket k-

oivasmunk, idegen talajból kivirult réten kell jánniok, idegen nemzeti eszmékért kell lelke- sedniük. Csak az érett férfini korban, amikor a zsidó öntudat életre ébred, találja meg a maga olvasmányait, amelyeken keresztül fel- táult az egész zsidó népi élet, felárult a hangyaszorgalmu és égi dühörgéssel rohanó munka, amely Cion romjain új, eleven, modern életet akar teremteni.

De az ifjuságnak nincs könyve: nincs meséskönyve, nincs verseskönyve, nincs ifju- sági irata, történelmi regénye, semmije sincz. És most megjelent a magyar nyelvet beszélő zsidó ifjuság számára az első két könyv. Két könyv, két utmutató két apró, kedves pajtas, amelyet a zsidó ifjuság eddig nélkülözött.

2.

A „Zsidó reneszánsz”, amelyet dr. Grotto

Mór a zsidó ifjuságnak írt, bevezetőjében finom és könnyed stílusban ismerteti a zsidó reno- szánszot, nagy vonalakban, nagy gondossággal és közvetlen hangon. Ismerteti az ujjászületett zsidó költészetet és irodalmat, amely a héber és a zsidó nyelvből értékeivel beletörte magát az európai nyelvkebe is. Finom jellemzéseket ad a modern zsidó írókról: Gordonról, Bialik- ról, Csernichovszkáról, Steinberg Judáról és a többiekéről. Kivonatossan ismerteti nagyobb

munkákat is. Külön fejezetet szentel a jiddis költészetnek és sokáig idézik a legnagyobb élő jiddis költőnél: Morris Rosenfeldnél. A magyar nyelvű zsidó költészet után, a héber és jiddis irodalomra tér át. Sorra veszi a legnagyobb zsidó elbeszélőket, kedves és melabus részlete- ket közöl munkáikból. A kis könyv foglalkozik a zsidó művészetek reneszánszával is. Beszél a zsidó zenéről, zeneköltőkről, zsidó építőmű- vészekről és festőkről. Felsorol néhány nagyobb zsidó kép-alkotást is.

A zsidó művészet híven tükrözi vissza a szépet, nagyot és a nemezt akaró, az annyit szenvedő, de soha el nem csüggedő zsidó lelket. Meg akarják ismerni ömagukat? Nézege- setek azokat a megbeszélte képeket. Nézege- setek és érezni fogjátok, kik vagytok. Egy ötezer éves, sokat küzdött nép gyermekei, akik erős lélekkel felfelé tartottak oda, ahová ősi prófétáink és modern mestereink mutatják az utat. Ezt írja a szerző könyve utolsó lapján. Ehez annyit kell még hozzá tenni: minden zsidó ifjunak ismernie kell nemzeti irodalmát, költészetét és művészetét. Az első lépés odáig: minden zsidó ifjunak el kell olvasnia ezt a kis könyvet, amely utbagazait, tanit és az öntudatos első lépésre segíti a még tétovázó zsidó ifjuságot.

A „Zengő hárfá”, amelyet dr. Bán Mar- git állított össze nagy gondai és hozzáértéssel,

egy kis antológia, a héber, zsidó és más nyelv- veken író zsidó költők műveiből. A modern zsidó költészet igen értékes költeményeit fog- lalja össze, megdobogtatja a zsidó szívet, érez- teti a meleg zsidó lírát, megmutatja a zsidó kedélyt. Morris Rosenfeld, Veiwel, Heine, Boda, Frug, Bialik, Csernichovszki, Gordon, azokivül Kiss József, Patai, Vér Andor, Giszkalay János, Neményi Endre és más zsidó írók költeményei- ből ad mutatót. A zsidó ifjuságnak ismernie kell az egész zsidó költészetet, legalább úgy kell ismernie, mint a más népek költészetét, amelyről sajnos ma még többet tud, mint a magáéről. Ez a kis könyvecske csak hangokat ad a zsidó költészet nagy orcheszturéból. Leg- alább ezeket a hangokat ismerjék meg ifjaink: ha megismerték, meg fogják hallani ezeken keresztül a maguk szive hangját, rá fognak is- merni saját érzéseikre, csendes fájdalomra és azokra a muzsikákra, amelyek eddig észrevét- len muzsikáltak bennük.

3. A „Zsidó reneszánsz”-t és a „Zengő hárfát” az Iparon adta ki. Mind a két könyvecske finom és izlésees kötésű, gondos kiállítású, szép nyomású. Egy-egy könyvecske ára kötésben 10 lei. Megrendelhető az Uj Kelet kiadóhivatalá- ban és megszerezhető Erdély minden könyv- árusánál. (S. L.)

A palesztinai Zsidó Tanács a kormányzónál

A Zsidó Tanács előadta kívánságait és kifogásait — Nagyszabású kolonizációt és zsidó véderőt követelnek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Jeruzsálem, aug. 8. Sir Herbert Samuel kormányzó a minap fogadta a Waad Leumi (Országos Zsidó Tanács) tagjait, akikkel hosszasan tanácskozott Palesztina zsidó népessége helyzetéről és kívánságáról.

A kormányzó kifejtette a nehézségeket, amelyek munkája elé tornyosultak az utóbbi időben. A június 3-iki korlátozásokat főn kellett tartani, minthogy a tömeges bevándorlás ma, amikor a palesztinai kormány a közmunkákat nem folytathatja, súlyos következményű munkanélküliséget okozhat. A bevándorló munkások számára jó és biztos munkaalkalmat, megélhetési lehetőséget kell szerezni.

A Waad Leumi képviselői kifogásolták, hogy az országnak az angolok által történt meghódítása óta mindössze kétezer zsidót alkalmaztak közmunkáknál, holott azóta 18—20.000 zsidó vándorolt Palesztinába. Ez a szám még a zsidóság százalékarányának sem felel meg. A héber nyelv ügyében is panaszok merültek föl a Zsidó Tanács részéről. A Tanács ugyanis nem látja, hogy a héber nyelv Palesztina hivatalos világában a neki kijáró helyet foglalná el.

Sir Herbert Samuel kijelentette, hogy ezek a kifogások jogosultak, de a helyzet azt diktálja, hogy az arab többség kedvéért nagyobb

koncessziókat tegyenek a nyelvnek, annál is inkább, minthogy az arab lakosság nagyrésze, köztük a sejkok is írni-olvasni nem tudnak.

A Zsidó Tanács a kormányzóval történt beszélgetése után egybehívta a végrehajtó bizottságot, hogy megtanácskozza velük a községek megszervezésére irányuló mozgalmat.

A Waad Leumi, három napi tanácskozás után az aktuális politikai kérdéseket vitatta és a következő határozatokat fogadta el:

A Waad Leumi a palesztinai parlament összehívására történt lépéseket törvénytelennek tartja mindaddig, míg a Palesztina-mandátumot a népszavazás nem ratifikálta.

Ellene van egy vegyes csendőrség felállításának.

Fel szólítja a cionista világszervezet végrehajtó bizottságát, hogy a mandátum ratifikálását szorgalmazza és hogy a ratifikálásig is Palesztina zsidó népessége külön garanciákat kapjon.

A cionista végrehajtó bizottság felszólítja, hogy nagyszabású kolonizációt kezdjen és pedig oly politikai akciót is, amely a zsidóság személyi és vagyoni biztonságát garantálja megfelelő véderővel.

A gyűlés végül elhatározta, hogy átír az amerikai cionistákhoz és felszólítja őket, hogy a pártoskodással hagyjanak fel.

Ussiskin nyilatkozik a cionizmus politikai helyzetéről

— Az Uj Kelet munkatársától —

A cionista nagytudós bizottság prágai ülésének alkalmával a „Wiener Morgenzeitung” tudósítója beszélgetést folytatott Ussiskin mernökkel, a Palesztina-bizottság elnökével, aki a cionizmus politikai helyzetéről ezeket mondotta:

— En mintegy öt hónapja távol vagyok Palesztinától és most Amerikából jövök, ahol Weizmannal, Sokolowval és Einsteinnel együtt tartózkodtam. En tehát a palesztinai eseményekről csak közvetett úton vagyok tájékozva. Mégis az események legkevésbé okoztak kínos meglepetést nekem. Az csak érhető, hogy minden országban, hová új jövevények özönlönek be, bizonyos ellenhatás mutatkozik, amely a bensülötték kulturáikhoz képest ilyen vagy olyan módon nyilatkozik meg. Az arabok, akik a zsidók bevándorlása ellen támadólag felléptek, nem tudtak mindjárt megérteni, hogy

a zsidók nekik is használni akarnak az aráb kultúrájukat emelik.

— Az angol kormányzat megatartása egy néppel szemben, amely mint az arabok, a kultúrának olyan alacsony fokán állanak, rendkívül enyhe. Ha a viszonyok tisztábbak lennének, az arabokkal való szolidaritás is véget érne és ez csak idő kérdése. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy mi zsidók egy olyan folyamaton megyünk keresztül, amelyre még a népek történetében nem volt példa. A zsidók, akik Palesztinába jönnek, a primitív Ázsiát a magas kulturájú Európával csereik fel. A városokból jönnek egy olyan országba, amely csak most kezd halotti dermeatéséből ébredni. Ez azonban semmiképpen sem ok a pesszimizmusra. A zsidókban annyi türelem és erőtlen erő, annyi nép és hazá iránti szeretet van, hogy meg a jaffaihoz hasonló események sem tarthatják vissza őket attól, hogy bejazzuk föl ne virágoztassák. Nekünk évezredek kerestük a legszörnyűbb üldözésekben és elnyomásokban volt részünk és a török kormányzat elutasító megatartása ellenére sem hagytuk abba a palesztinai letelepedést. Minél erősebb lesz a zsidó elem Palesztinában, annál szabályozottabb lesz az ottani élet s annál jobban lesz biztosítva a rend. A zsidók, akik most Palesztinában dolgoznak, nagyrészt fiatal, idealizmussal telt erős emberek, akik

dacinnak minden veszéllyel és nehézséggel.

De egész családok is, amelyek Európában a lehető legjobb életviszok között éltek, jönnek Palesztinába. Minden országból, főleg pedig Amerikából sereglének ide. Palesztinában természetesen semmi különbség nincsen a zsidók között. Mi mindannyian egy néphez tartozunk és celunk is egy.

— Az életviszonyok Palesztinában nem a legjobbak. Az élelmiszerárak magasak és ambar az utóbbi időben valamennyire estek, még mindig meghaladják a közép-európai árakat. A leg súlyosabb kérdés a lakáskérdés. Ennek a megoldása a legfontosabb feladat. Ehhez persze mindenképp pénz kell. Palesztinában magas értékű valutánk van, az egyiptomi font, amely az angol fontnál két és fél százalékkal ér többet. Ez a palesztinai pénzügyi nehézségeknek egyik fő oka. Az egész zsidóságnak háromnegyedrészre gyenge valutájú országokban lakik. Az a pénzmennyiség tehát, amelyet maguktal hoznak, a valutakülönbség miatt elenyészően csekély. De sok minden egyéb is függ a pénztől. A cionistáknak nemcsak a bevándorlásról kell gondoskodniuk, de

munkaalkalmat is kell teremteniük a bevándorlók részére.

— Amennyiben az országban magában nincs tőke, ezt is külföldről kell megszerezni. Külföldről behozott pénzzel kell nekünk megszerezni a kereskedelmet, berendezni az ipari vállalatokat s így megteremteni a munkalehetőséget, hogy a bevándorlás csödébe ne jusson. Éppen ezért a zsidó népnek áldozatkészségétől követeljük a legtöbbet. Előfeltétellel és örömmel állapíthatjuk meg, hogy a cionista mozgalom az egész világon egyre jobban terjeszkedik és hogy a zsidók legjobb erőikkel dolgoznak Palesztina telepítésén. Az a pénz, amely adományok gyánant helyylik, gazdagon fog kamatozni, mert minden, amit Palesztinába beruházunk, a zsidó népnek a tulajdona. Azután gondoskodunk otthonunk telepítésének módjáról is. Mivel az egész nép és nem egyesek dolgoznak ezen, kikapcsoljuk a szociális mozgalmakat, amelyek ma az egész világon felszínre vannak. És mivel mi sem vagyunk érdektelenek kulturális mozgalmakkal szemben, Palesztina szép jövőnek néz elébe.

Angol követség Moszkvában

London, aug. 16. Moszkvában augusztus 15 én nyitották meg az angol követséget. A követség ügyelője Hedson, az angol kereskedelmi misszió vezetője inteni.

PIE PUS

○ Nyílt kártyával játszották le a nagy pártit. Semmit se titkoltak, semmit se lepleztek, őszintén és gondolatcsavarítás nélkül felhárították a diplomáciai mihely titkait. A diplomáciának, amely soha egyenes uton nem jár, nagy kiterőket tesz, néha megalapul, néha ugrásra készül, néha körmet belemártja ellenfele husába, az is bevált formája, — hogy néha őszinte. Az őszinteség erős fegyver, és ha minden más fegyver elkopott már a küzdelemben, a diplomácia ezt a fegyvert ragadja kezébe, elszánt és jámbor képet mutat, sóhajt és azt mondja: most pedig őszinte leszek! Ez az őszinteség is olyan azonban, mint a farkast kiáltó pásztor-gyerek: addig sutogta, bizonyította és hirdette a diplomácia őszinteséget, míg végre senki se hiszi el neki. Az az őszinteségi jelenet, amely a Crillon-hotelben játszódott le, elhisszük, őszinte volt. Őszinte volt Briand, amikor azt mondta, hogy az ipari területet Lengyelországnak kell adni, mert szerződésben ígérte oda. És őszinte volt Lloyd George, amikor azt kérdezte: Miert jöttem Párisba? Az első vonattal utazhatom vissza! Ebben a két mondatban benne van a két nagy távoltság, a két ellenkező világ, amelyet megtarthat és összekapcsolhat a diplomácia, de amelyet őszintévé már a késői őszinteségek se tudnak tenni. A tehetetlenség rohamában a diplomácia elérkezett az őszinteségig, de ott megakadt, mert a diplomáciai őszinteség még annyit se tud, hogy igazságot, békességet és megnyugvást kovácsoljon magából.

*

○ A Pesten megjelent „8 órai újság” legutóbbi száma igen furcsa, majdnem érthetetlennek látszó hírt közöl. A hír szerint a pesti államrendőrség utasítást kapott, hogy a január elseje óta történt „eltűnések” ügyében újabb nyomozást indítson. Aiknek van rá idejük, ugyancsak törhetik rajta fejüket, hogy hát ez már mit jelent. Olyan nagyon szívére mentek egyszerre a pesti rendőrségnek a január óta „eltűnt” destruktívok. Igaz ugyan, hogy meglehetősen sokan vannak. Ugyanezen hír szerint épen kétszáznegyven. Naponta három-négy „eltűnés” Pest utcáin, a vasárnapi munkaszünetet is beleszámítva. De hát mit fáj egyszerre olyan nagyon az „eltűntek” feje a pesti rendőrségnek? És épen most, hét hónap után, amikor már régen elrohadt meg a csontja is azoknak a szerencsétlen „eltűnt” destruktívoknak? Magyarországon valóságos előszeretettel szoktak „eltűnni” a destruktívok és olyan ravaszul hogy még csak írást se, még névjegyet se hagyunk hátra. Bizonyára ezzel is a nyomozó közökeket akarják megbosszantani. Még haláluk után is destruktívok. Nos mi úgy hiszük, kitaláltuk az okot, hogy miert lett egyszerre olyan sürgős a pesti rendőrségnek, ezeknek az „eltűnt” destruktívoknak kinyomozása, kikutatása. Az ébredők legújabb plakátokat ragasztottak ki Pest utcáin, melyen a legveszedelmesebb tíz destruktív hazaárulót sorolják föl. A névsorban ott van többek között Giesswein pápai prelátus. Persián Ádám, a néhai „Alkotmány” főmunkatársa és más egyéb öskeresztény nevek között egyetlen egy zsidó név: Vázsonyi Vilmos. Hogyan! — höröült föl a pesti kurzus-kezelő-mény. Hát tíz eleven destruktív között csak egyetlen egy zsidó van? Micsoda szégyen! Az arányt meg kell javítani. Meg kell újra indítani a nyomozást az „eltűntek” ügyében. Ha az élő destruktívok között csak egy zsidót tudunk kipécézni, tanuskodjanak a halottak... pardon, az eltűntek. Egyébként ez mindegy. És mit gondolnak, mi lesz az eredmény? Egészen bizonyos, hogy a január elseje óta „eltűnt” kétszáznegyven destruktív közül kétszáznegyven: zsidó. Általában, aki Magyarországon „eltűnik”, az mind zsidó. Az arány meg lesz javítva, az ébredő becsület meg van mentve.

Tagja-e már Ön a Tarbutnak?

Zoham are, a gyűjtötte a mágu...
— Nagy és f...
elmúlt éjszaka. A n...
zuhant. Itt aztin fo...
viharsebesen megin...
a nyomában tüzek t...
világon s amíg az é...
tott, meg sem ált, c...
A trónusom előtt me...
totta a sugarait és...
Zahartatét. Zahartaté...
nem emóztette fel...
cozta meg aranszsin...
A főmágus megkérdé...
dezte a hollót, a ho...
se tudta, hogy a kir...
lobogni kezdett az ar...
előtt függött, egy sz...
— Az álom e...
godba, óh király és...
Még be sem...
hírnök vágódott be...
— Uram királ...
partra, ha parancsol...
Zohamtare in...
— Hozzátok...
Elhozták az id...
hozzá: —
— A mi törvé...
idegent, de veled kiv...
jósolta, hogy Zahár...
adom.
Még aznap me...
táté boldogan bevon...
De reggel sirva...
— Oh, apám,
Ez az idegen tisztáta...
fürdött.
A napimádók...
emberek.
Dél felé még d...
Zahartaté:
— Ez az ember...
óh király, megveti a...
többe jár.
A király megny...
— Majd leveti...
Zahartaté elme...
— Unom maga...
tudok azzal az ember...
— Majd megte...
mulattatni fog.
Nem sok időre...
vetette magát:
— Már beszél...
nem merek beszélni...
ha eláulám gondola...
A király vigasz...
— Csak légy t...
játok egymást.
Zahartaté a fej...
— Nem olyan...
Gyűlölöm.
Ez idegen mi...
Zahartatét, különöse...
életük mégis boldogt...
— Hát szeretec...
hamtate az esküvő é...
már, mint amilyenek...
— Gyűlölöm. A...
aminők miak vagyun...
A király mosol...
— Várjunk, an...
Zahartaté nem...
gyermek fölcsepered...
templomba viték.
— Gyűlölöd-e...
— Gyűlölöm...
szoigákat és ezt töl...
A király most

Mesélek nektek

Zoham arc, a napimádók királya, magi köré gyűjtötte a mágiát és így szólt:

— Nagy és féltékeny álomlátásom volt az elmúlt éjszaka. A nap leszakadt az égről és a földre zuhant. Itt aztán forogni kezdett, mint a kerék és viharbesében megindult. Lerobogott a hegyeken és a nyomában tüzek támadtak. Így száguldott végig a világon s amíg az én birodalmamba is el nem jutott, meg sem állt, csak gurult-gurult unos-untalan. A trónusom előtt megállapodott, körülnézett, kinyújtotta a sugarait és magához rántotta a leányomat, Zahartátét. Zahartáté belebukott a napba, de a tűz nem emészte fel, csak a bőre feketeségét zománczta meg arányszínnel... Mi ennek az értelme? A főmágus megkérdezte a kigyót, a kigyó megkérdezte a hollót, a holló megkérdezte a felhőt, de egy se tudta, hogy a király álma mit jelenthet. Ekkor lobogni kezdett az aranymécses, amely a nap szobra előtt függött, egy szikra kipattant belőle és így szólt:

— Az álom ezt jelenti. Idegen jön az országodba, őh király és feleségül veszi a lányodat.

Még be sem fejezte az álomfejtést, mikor hirtelen vágódott be a trónterembe és jelentette:

— Uram király, a vihar idegent veletl a partra, ha parancsolod, elébed hozzuk.

Zohamtare intett:

— Hozzátok.

Elhozták az idegent és a király így szólt hozzá:

— A mi törvényünk nem tűr az országban idegent, de veled kivételt teszek. A tűz-szikra megjósolta, hogy Zahartáté férje leszel, hát neked adom.

Még aznap megülték a lakodalmat és Zahartáté boldogan bevonult az ágyasháza.

De reggel sirva lépett Zohamtare elé:

— Oh, apám, nagyon boldogtalan vagyok. Ez az idegen tisztátalan. Virradatkor felkelt és megfürdött.

A napimádók országában nem fürödtek az emberek.

Dél felé még dultabb orcával rontott be apjához Zahartáté:

— Ez az ember erkölcstelen. Képzeld csak el, őh király, megveti a mi meztelenségünket és köntösbe jár.

A király megnyutatta:

— Majd leveti, ha a mi napunk megperzseli. Zahartáté elment, de másnap új panasszal jött:

— Unom magamat. Hiszen még beszélni se tudok azzal az emberrel.

— Majd megtanulja a nyelvünket és akkor mulattatni fog.

Nem sok időre Zahartáté ismét az apja elé vetette magát:

— Már beszélni a nyelvünket. Most már én nem merek beszélni előtte, mert még megfojtana. Ha eláludtam gondolataimat.

A király vizsgáltta:

— Csak legy türelmes kis lányom. Megszokjátok egymást.

Zahartáté a fejét rázta:

— Nem olyan, mint amilyenek mi vagyunk. Gyűlölöm.

Az idegen mindenféle tudományra tanította Zahartátét, különféle erényekre szoktatta, de a házastietük mégis boldogtalan volt.

— Hát szereted e már? — kérdezte tőle Zohamtare az esküvő évfordulóján. — Láttam, olyan már, mint amilyenek mink vagyunk. Hát szereted-e?

— Gyűlölöm. Azért gyűlölöm, mert olyan lett, amilyenek mink vagyunk.

A király mosolygott:

— Várjunk, amíg gyereked leszel.

Zahartáté nemsokára gyermeket szült. A gyermek fölcseperedett és az első áldozathozásra templomba vittek.

— Gyűlölöd-e még? — kérdezte a király.

— Gyűlölöm. A fiam nem akarja venni a rab-szolgákat és ezt tőle tanulta.

A király most is mosolygott.

— Hát csak gondold, de el ne valj tőle azt mondod. Te nem tudod, mily nagy boldogság az, ha a szerencsétlenségünk miatt mást okolhatunk. Ez az egy fiad becstelens, de usznek még más fiad és azok becstelens lesznek. És te boldog leszel akkor, ha ráfoghatod az idegenre, hogy a becstelenséget tőle tanulták.

A marosvásárhelyi félmillió család

Országos nyomozás — Munteanu vizsgálóbíró nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Szokatlan méretű panamavád került nyilvánosságra. A szenzációs ügy középpontjában Russu János, a marosi alsójárás szolgabírája áll, aki a marosvásárhelyi tisztviselői államségélyét a kolozsvári belügyi államtitkárság főszámvivőségénél illegitim uton kiutaltatta és büntetésrel osztozkodott a hatszázezer lejt kitévő összegben. A csalást Harsia János, marosvásárhelyi polgármester leplezte le. Russut letartóztatták és beszállították a kolozsvári ügyosztásra, mely azonnal nyomozni kezdett a család kolozsvári bűnrészesei ellen s a felmerült gyanúkok alapján több számvivőségi tisztviselőt letartóztattak.

A vizsgálat újabb fejleményeit a nyomozás érdekében titokban tartják. Az egész ügyet kiemelték a helyi büntető hatóságok hatásköréből s Munteanu vizsgálóbírónak a marosvásárhelyi vádtanács országos meghatalmazást adott, az államtitkárság pedig dr. Ilea Liviuszt bízta meg az ügyészi teendővel. Munteanu bírósága kihallgatta a főszámvivőség összes tagjait s ennek során kiderült, hogy a csalást Tanasescu államtitkár nevének felhasználásával követték el, aki természetesen erről nem tudott. A vizsgálóbíró kijelentette, hogy az elterjedt hírekkel szemben az igazság az, hogy csak hét embert tartóztattak le, ezek közül hat a főszámvivőség tisztviselője, a hetedik pedig Russu szolgabíró.

Az ügyészség egyébként arra a nyomra akadt, hogy a család működési köre más városra is kiterjedt. Az ügyről részletes jelentést küldöttek Argetoianu belügyminiszternek.

Három betörő megszökött az ügyészségről

Jellinek Béla és Missir betörői nyomtalanul eltűntek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az utóbbi időben többször is megtörtént, hogy a kolozsvári ügyészség fogházából egy-egy rab megszökött. Az eddigi esetekben a szökésnek határozott nyomai maradtak, amelyek elősegítették a szökésűny kézrekerítését.

Most egy újabb szökés tartja izgalomban az ügyészséget. A fogház három „eliskelő” lakója ugrott meg a keddeői szardára virra óéjjei. Jellinek Béla, a Fenyő-téle betörés fötettese, Szabados Sándor és Korosán Tivadar, a Missir betörői. Kedden este a rendes vizit alkalmával még cellájukban voltak és szökésüket csak a szerda reggeli ellenőrzésnél vették észre.

A meglepetés első perceiben megtartott vizsgálat pozitív eredményre nem vezetett. A fogházról és az ügyeletes tiszt nem tud semmiről; egész éjjel semmi gyanús zajt nem hallottak. Előadásuk alapján az ügyészségen az a vélemény alakult ki, hogy a szökés valószínűleg átkulcsok segítségével történt és régóta készülnék rá. Ezt a feltevést támogatja az a körülmény, hogy Jellinek Béla egyjében már meg akart szökni a törvényszéki tárgyalásról, Szabadosék pedig szintén megugrottak a rendőrségi fogdából és csak nehezen sikerült őket ismét elfogni. Ez az új eset arra indította az ügyészséget, hogy a rabok felügyeletére szigorubb rendszabályokat alkalmazzon.

— Mezopotámia zsidósága. Beirutból jelentik: A mezopotámiai legújabb népszámlálást statisztika szerint nyolcvanhat ezer zsidó lakik az országban.

HIREK

Az UJ KELET iratfoglal:

Székfoglalás	877
Kiadóhivatal	844
Zs. H. Sz.	558

Virágnap

Ez az asszonyok ünnepe legyen és a lányoké. És méltó legyen Erdély zsidó asszonyaihoz és lányaihoz: virággal kezdődjék és mosoly legyen a koronája, muzsikás asszony-sziveknek és nótás leánylekeknek mosolygása, amint tettek végeztével kiül az ajakra. És az összehordott virágok színes piedesztálján úgy álljon égre vetett bizakodó arccal a zsidó nő, mint a szeretet, a megértés, a mosollyal áldozás gyönyörűsége szimbóluma. És virágok szálló illata vigye el bársonyos szárnyain a zsidó nő híreit a szomorú jelen galutjából messzi utókor szabad zsidóhoz, hogy kiérezzék belőle a lelket mámorba ejtő szépségeket és legyenek büszkék rá, hogy így volt: asszonyok és zsidó lányok rózsákkal és kéknefejejtsek, piros dáliaikkal és halványvirágokkal, krizantémokkal, virággal, virággal, semmi másal és ha csak egy nap is, de színes, illatos virággal és színes illatos asszonymosollyal és fehér illatos lánylekekkel kódtották meg az ősek földjét Erec Jisraélit. Mert így lesz az egy hosszú hétig a föld egész kerékén, mindenütt, ahol csak virág terem és mindenütt, ahol zsidók még a zsidó asszonyok és lányok. Itt, Erdélyben augusztus huszonnyolcadikán kezdődik.

Husz esztendeje áll fönn és működik a Zsidó Nemzeti Alap. A zsidó nemzet újjászületésének, a zsidó államalapításnak első és mindvégig hatalmas eszköze: a zsidó nemzet élniakadásának első nagy, történelmi tette és örök szimbóluma. És bizony, hogy eddig zsidó könnyekből és zsidó szomorúságokból gyűltek össze, szegények filléreiből, a Nemzeti Alap milliói. Azok a milliók, melyekkel lépcsőről lépcsőre vásárolták meg Erec Jisraél földjét, hogy örök és elidegeníthetetlen tulajdona legyen a zsidó nép szegénységének. És nincs addig pihenés és nincs addig megállás a fillérek felhalmozásában, amíg csak egy talpalatnyi terület is lesz Palesztinában, ami még nem a zsidó nemzeté. Bizony, hogy könnyekből és szomorúságokból gyűltek össze a milliók eddig: ha Ukrajnában tízezeriket méssárolták le, jöttek szomorú arcu zsidók és hozták a filléreket: vásárolták már meg az ősek földjét; ha árváknak jászava hasított át a határokon: hozták csüggedt kezekkel a filléreket: vásárolták már meg az ősek földjét; és örömeik óráján is, mikor menyasszony és vőlegény esküszik szerelmét, a pohártörés percén, mikor cseropet zuznak, hogy legyen emlékeztető Jerusálajim pusztulására, még akkor is kell, kell a zsidónak egy pillanatnyi szomorúság — és egy pillanatnyi szomorúság elég volt: hozták, gyűjtötték a filléreket a Zsidó Nemzeti Alapra.

Mostan asszonyok és zsidó lányok, új meglátással, a szeretet új gesztusával tartják ki karjukat és lelkiüket a régi cél felé. És állandó is ez hozzájuk és méltó is a rájuk virradt új időkhez. Sanremo után, ha csak egy hétre, ha csak egy napra is, tünjön el a köny és nemuljon el a jaj. És köny és jaj helyett, a Nemzeti Alap huszszetendős jubileumán, — ha csak egy napra is, — mosolyt és illatot és virágot és pompás színeket állítanak a Zsidó Nemzeti Alap szolgálatába. Erdélyben a zsidó asszonyok és lányok augusztus huszonnyolcadikán virágnapot rendeznek a Zsidó Nemzeti Alap javára.

Rózsák és kéknefejejtsek, dália és száz szorszepek, virágok illata és asszonylekek mosolya úgy szálljon föl bársonyos hullámozással isten trónusa elé mint régi főpapok áldozatának füstje, négyszarvu oltárról a szentek-szentjében és az összehordott virágok kalmából úgy emlékedjen ki, égrevetett bizakodó arccal a zsidó nő, mint a szeretet és megértés gyönyörűsége szimbóluma. És virágok szálló illata vigye el szomorú jelenből, messzi utókor szabad zsidóhoz, az erdélyi zsidó nő dicsőségét, hogy kiérezzék belőle a lelket mámorba ejtő szépségeket és legyenek büszkék rája.

arbutnak?

— **Péter király haladoklik.** *Belgrádból.* Jelemtik: Péter király állapotában az utóbbi napokban lényeges rosszabbodás állott be. Az elmúlt éjszaka a király mély ájulásba esett. Állapota rendkívül aggasztó. A katasztrófa minden pillanatban bekövetkezhet.

— **Templomi beszéd.** Folyó hó 20-án, sabbat nachamu-kor, a vigasztalás szombatján a kolozsvári ortodox nagytemplomban délelőtt féltíz órakor *Glasner Akiba* rabbi tart beszédet.

— **Ukrán hontalanok elszállítása.** *Konstantinápolyból* jelemtik: Itt és Galacban különböző zsidó társaságok azzal foglalkoznak, hogy az ukrán hontalanokat Beszarabiából Konstantinápolyon át Argentínába szállítsák. Egyelőre négyszáz embert fognak utnak indítani, de ezt később nagyobb tömegek fogják követni.

— **Matszáz ezer lei a Keren Hajjeszódra.** Az „Argus” jelemtik Konstantinápolyból, hogy ott a napokban nagy négygyűlést tartottak a palesztinai országépítőlalap érdekében. Többen felszólaltak és Palesztina gazdasági kilátásairól beszéltek. A gyűlés után 600 ezer leit jegyezték a Keren Hajjeszódra.

— **Főbeesülük a magyar kincstári javakat.** A békeszerződés értelmében a magyar kincstárnak az utódállamokban létező javait föl kell becsülni abból a célból, hogy azt a Magyarországra kirovando jóvátételi összegből levonják. A központi kormány most fogott hozzá az Erdélyben és kapcsolt részeiben létező magyar kincstári javak összeírásához, hogy Nagyrománia birtokába átment kincstári értékeket a szövetségesek elé terjeszthesse. Az összeírással *Manilla* volt kolozsvári államtitkárt bízták meg, aki a pénzügyi reszortban elhelyezett hivatalában az összeírás munkáját már megkezdte és rövidesen be is fogja fejezni. A kincstári javak értékét ma a valutáris eltolódások miatt még hozzávetőleg sem lehet megjelölni.

— **Négy és félmillió hamis lebélyegzés magyar pénz.** *Budapestről* jelemtik: A főkapitányságon detektívek előállítottak egy Szigeti Miksa nevű egyént, aki ezerkoronásokat kinfált eladásra 250 koronáért darabonként. Szigeti kihallgatásakor tagadta, hogy az ezerkoronások lebélyegzése hamis volna. Szigetnél 119 darab lebélyegzett ezerkoronást találtak, amelyeket átküldtek az Osztrák-Magyar Bank főlebélyegzésvizsgáló intézetének. Itt azután megállapították, hogy az ezerkoronások kivétel nélkül hamis bélyegzővel vannak ellátva. Szigetét vallatásra fogták, aki azután bevallotta, hogy nagyobb társaság szolgálatában állott, amelynek tagjai Nyugatmagyarországból hamis lebélyegzési pénzt vittek Budapestre és azokat ott próbálták elhelyezni. A vallomás alapján előállították a rendőrségen Pollák Sámuel, Bognár Jenő és Major István kereskedőket is, akik részt vettek az ezerkoronások forgalombahozatalában. A három kereskedő elmondotta, hogy a hamis ezresek Sopronból kerültek Budapestre és a hamis bélyegzést egy Schaffer nevű soproni magántisztviselő végezte. A vallomásról táviratban értesítették a soproni rendőrséget és ennek alapján Schaffert Sopronban letartóztatták. Megállapították, hogy a budapesti főkapitányságon őrizetbe vett négy kereskedő négy és fél millió korona hamis lebélyegzési pénzt akart forgalomba hozni, amihez azonban már nem volt idejük.

— **A Sfatui Negustorese Sectia Cluj** tagjai tudomására hozza, hogy irodahelyiségét áthelyezte Strada Iuliu Maniu 1. szám első emeletre.

— **Zavarok a nagybányai bányászásban.** A nagybányai bányaművek költségvetését tudvalevőleg a kormány kétféle millióra szállította le. Ennek következtében a bányászásban nagyobb zavarok álltak be, annál is inkább, mert szükségessé vált nemcsak a szabadságolás megszüntetése, de jelentős bérredukció is. A bányászati igazgatósága memorandúmmal fordult a kormányhoz, melyben az előirányzott összegeknek kétféle millióra való emelését kéri, egyben javasolja, hogy a tervezett bérredukció a 20–25 százalékot ne haladja túl. A bányában jelenleg 2700 munkás dolgozik.

— **Kinek kell bevonulni?** A hadkiegészítő parancsnokság bevonulási rendelete, mely arról szól, hogy összes tartalékos tisztek kötelesek őszi fegyvergyakorlatra bevonulni, nagy tájékoztatást idézett elő. A sokféle értelmezésre valószínűleg az eredeti szöveg hibás fordítása adott okot. A rendelet intenciója az, hogy a bevonulásra kötelezettek augusztus 24-ig tartoznak az illetékes hadkiegészítő parancsnokságnál jelentkezni. Itt fogják megtudni, hogy a bevonulók első vagy második csoportjába vannak-e beosztva. A katonai ügyosztálynál egyébként azt a felvilágosítást adták, hogy csak azoknak a tiszteknek kell jelentkezniük és bevonulniuk, akik hadifogásban voltak, vagy akik helyi szolgálatra vannak beosztva.

— **Karibadi percellánru, Bindskopf** préselt ügyára és csak táblaívég érkezett nagy mennyiségben Fischer ügyvezetésben Cluj, Piata Unirii 18.

KÖZGAZDASÁG

Külföldi valutákban esedékes fizetési kötelezettségek

Nagykereskedőink most nem tudnak fizetni. A megoldás nehézségei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Románia nagykereskedő cégei, amelyek árusítási tevékenységüket a külföldi és főleg az olasz és francia exportcégeknek szerzik be, hónapokkal ezelőtt nagyobbarányú üzleteket kötöttek. A külföldi cégek az árut még annak idején szállították, az áru kifizetése pedig, most augusztus közepén és szeptember 1-én válik esedékessé, mégpedig külföldi valutában. A kötések idején a lei külföldi árfolyama, mint ismeretes, sokkal magasabban állott, mint ma, amikor különböző okoknál fogva a lei a külföldi tőzsdéken lényegesen alacsonyabban jegyzik.

A most esedékessé vált fizetési kötelezettségek ennélfogva súlyos feladat elé állítják nagykereskedőinket. Időközben ugyanis minden árucikkben lényeges árcsökkenés történt, a külföldön beszerzett árut a bevásárlási áron, esetleg még annál is alacsonyabban voltak kénytelenek kereskedőink eladni. Ehhez a súlyos veszteséghez járulna még most hozzá egy ennél is súlyosabb károsodás, ha a lei megcsökkenő árfolyamán lennének kénytelenek a fizetéseket teljesíteni.

Egyes külföldi cégek a romániai kereskedők mai súlyos helyzetét teljesen megértették és a fizetési kötelezettség időpontjának elhalasztásához hozzájárultak. Más külföldi cégek azonban követelik az esedékes kifizetéseket azonnali végrehajtását. Kereskedőink, akik pillanatnyilag képtelenek ennek a követelésnek eleget tenni, megzalmat indítottak, hogy a kormány közbenjárásával oldják meg ezt a nehéz kérdést.

A kereskedő és pénzügyi körök egyértelműen azt az álláspontot képviselik, hogy a kibontakozás egyetlen módja a fizetési időpont elhalasztása. Nem hosszú időről van szó, csupán néhány hétről, hiszen kétségtelen, hogy a most befejezett aratás nyomán kivitelre kerülő nagy gabonamennyiségek a lei külföldi árfolyamát régi értékre emelik fel. Az azonnali fizetés forszírozása nem csak az adós kereskedőknek okozna súlyos veszteségeket, hanem az államot is súlyosan megkárosítaná, sőt a hitelezők sem találnák meg számításukat. Az állam szempontjából a rögtöni fizetés azt jelentené, hogy újabb nagy lei-mennyiségek kerülésnek a külföldi piacra, ami a lei további romlását idézné fel. A hitelezők viszont követeléseiknek legfeljebb harmad- vagy negyedrészt tudnák behajtani, mert a mai viszonyok között nagykereskedőink semmiképpen sem fizethetnének többet.

A megoldásnak több módja került felszínre. A kereskedők elhatározták, hogy az ipar és kereskedelmi kamarák útján fölkéri a kormányt, állapítson meg a rögtöni fizetések számára megfelelő hivatalos leikurzust. Hiva-

talos körökben azonban kijelentették, hogy az állam ebbe a kérdésbe semmiképpen sem szólhat bele. Hogy pedig az állam garantálja a határidő elhalasztását, azért nem lehetséges, mert a kormány nincs abban a helyzetben, hogy jelenleg a külföldön erre a célra nagyobb kölcsönt szerezzen. Ilyenformán alkalmasabbnak látszik egyes pénzügyi köröknek az a terv, hogy egyes nagy bankokat tömörítsenek a Banca Nationala bevonásával egy blokkba, nagyobb külföldi kölcsön biztosítására, amellyel a fizetési kötelezettségek elhalasztása simán megtörténhetne.

Nem lehet kétséges, hogy a külföldi cégek mindannyian megértik romániai üzletfeleik nehéz helyzetét és velük egyetértően meg fogják találni a fizetési kötelezettségek elhalasztásának békés módját. Szükséges ez a barátságos fizetési összeköttetések további fentartásának szempontjából is.

— **Ujabb egy milliárdos belső kölcsön.** *Bukarestből* jelemtik, hogy a pénzügyminiszter és a Banca Nationala között meg egyezés jött létre egy egymilliárdos kölcsön ügyében, amely a rendkívüli kiadások fedezésére szolgál és amelyet az újabb adókból fognak kiegyenlíteni. A kölcsön kamata másfél százalék.

— **A vámhivatali korrupció ellen.** *Bukarestből* táviratozzák, hogy a központi vámigazgatóság megtiltotta, hogy a vámhivatalnokok bárkitől ajándékot vagy pénzt fogadjanak el. A bűnösöket szigorúan meg fogják büntetni.

— **A braillai malomtulajdonosok egyetemes buzaárat állapítottak meg.** *Braillából* jelemtik, hogy az oltani malomtulajdonosok tanácskozására jöttek össze és elhatározták, hogy a legjobb buzárt sem adnak többet 22 ezer 500—23 ezer leinél vagononként. A malomtulajdonosok ezt a határozatot azzal indokolják, hogy a kenyér árát csak ily módon lehet csökkenteni.

— **A bécsi román-osztrák kereskedelmi kamara.** Hirt adunk arról, hogy Bécsben a román-osztrák kereskedelem előmozdítására kereskedelmi kamara alakult. Bécsből jelemtik, hogy a kamara alapszabályait a német-osztrák kormány már jóváhagyta és jóváhagyja valószínűleg rövidesen a román kormány is. A nagyfontosságú intézmény felavatása szeptemberben fog megtörténni. Akik a bécsi román-osztrák kereskedelmi kamara tagjai akarnak lenni, forduljanak „Camera austro-romana pentru comerț, meseri și industrie, Viena III, Marxergasse 2.” címre, ahonnan egyéb szükséges felvilágosításokat is kaphatnak.

Valutapiac:

Bukarest, aug. 16. Márka 95—96 1/2, lea 70—72 font sterling 279—283, francia frank 605—610 svájci frank 13—13 1/2, olasz lira 326—330, dracma —, dollár 76—76 1/2 arany —, ezüst —, osztr. kor. 8—8 1/2, magyar korona 24—25, szokol 100—101, napoleon 260—270, lengyel marka 380—4, dinár 1.85—1.80, török lira —.

Bécs, aug. 16. Lei 1267 1/2, dollár 1018, belga frank —, francia frank 8000, svájci frank 178 1/4, holland forint 319 1/2, dán korona 163 1/4, jugoszláv korona 2810, norvég korona —, svéd korona 218 1/2, szokol 1205, lea 845—, lira 4445—, marka 1145—, lengyel marka 38—, font sterling 3785, rubel —, magyar korona 264 1/2.

Prága, augusztus 16. Lei 104 1/2, dinár 188 1/2, marka 97 1/2—, lea 67 1/2—, svájci frank 1443 1/2, norvég korona 1094 1/2, dán korona 1844 1/2, svéd korona 1754 1/2, lira 374—, francia frank 665 1/2, font sterling 317—, dollár 85 1/2, osztr. kor. —, belga frank —, lengyel marka 380, holl. for. 2687 1/2.

Berlin, aug. 16. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1208 3/4, Kopenhága 1548 1/2, Stockholm 1938 20, Helmsingors —, Róma 393 60, London 348 15, Newyork 9090—, Páris —, Zürich 1438 1/2, Madrid —, Bécs 1053, Prága 103 3/3, Budapest 2277, Bukarest 108 7/5.

Zürich, aug. 16. Bukarest 720—, Berlin 665—, Amsterdam —, Newyork 591—, London 2177—, Páris 4602—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 95 1/2, Stockholm 124 1/2, Kristiania 76 1/2, Madrid —, Prága 690—, Budapest 147 1/2, Zágráb 310—, Buenosayres —, Varsó 27—, Bécs 70—, osztr. leik. kor. —.

Budapest, aug. 16. Lei 475—485, font ster. 1370—1390, lea —, dollár 367—377, francia frank 2950—3050, marka 435—450, lira 1600—1640, osztr. kor. 36 1/4—37 1/4, rubel 57 1/2—58 1/2, svájci frank 6675—6775, szokol 455—465, dinár 845—855, lengyel marka 16 1/2—17 1/2, napoleon —.

„Izom
gotta, külső
szellem volt
bél való. Ö
zsidóságat.
őta bezzak
kardot, e k
munkára al
ponyák aia
finomság a
vének va
mellet, elha
mezo és j
hogy gyönc
tejlődöt ki
védelme ez
A zsid
körül és ar
gyen. Ez a
lecame sör
fegyverhez
a gyöngö e
dig azért v
nünk, a k
és folyton
nyét. Persz
rezni, hogy
egy percig
kor azt kv
Ugy üttek
és megvete
A tiz
formailag k
Ez azonban
volt, mert
vetéssel ne
Az e
nagy zabás
uj utakat r
em erbarát
dalora esz
zsidóság ut
tette a jobb
nevelt és b
sag” — me
amelyen e
tornagyest
emelték
tek, az izo
csodálkozva
satnyaságát
közik. A le
elnyomatás
A tor
verseny ne
dára a ku
A test kult
lációt foly
akik asszi
megtartottá
güket és le
térén az eg
érdemelték
A cio
tette: az iz
esendő get
és bátor, u
séget és gy
csület anny
teszi köe
gékben sie
ságnak azo
a kulturvita
he et/
Uj
szolgálat

jelentették, hogy az
niképen sem szólhat
garantálja a határ-
em lehetséges, mert
a helyzetben, hogy
célra nagyobb köl-
án alkalmasabbnak
rőknek az a terve,
tömrítsenek a Ban-
egy blokkba, na-
zotítására, amiáltal
elhalasztása simán

hogy a külföldi cé-
romániai üzletfelek
retártóan meg fogják
szégek elhalasztása-
es ez a barátságos
bbi fentartásának

rdos belső köll-
na, hogy a pénzügy-
nala között meg-
milliárdos kölcsön
iadások fedezésére
b adókból fognak
ja mástól százalék.

orrupció ellen.
y a központi vám-
y a vámbiztosítók
t fogadjanak el. A
ják büntetni.

ajdenesok egy-
ttak meg. Brá-
ni malontalajdono-
ze és elhatározták,
m adnak többet 22
vagononként. A
tározatot azzal in-
át csak ily módon

trák kereske-
dünk arról, hogy
reskedelem előmoz-
sa alakult. Bécsből
szabályait a német-
gyta és jóváhagyja
án kormány is. A
elavatása szeptem-
a bécsi román-
ra tagjai akarnak
ra austro-romana
dustrie, Viena III.
nan egyéb szük-
phatnak.

5-96/5, for. 70-72
k 605-610 svájci
30, drach.
st —, osztr. kor.
-25, szokol 100-
márka 380-4. dinár

ár 1018, belga frank
frank 173 1/4, holland
jugoszláv korona
éd korona 218-70,
5-, márka 1145-
8785, rubel —,

04 1/2, dinár 188 1/2,
ici frank 1443 1/2,
korona 1844 1/2,
francia frank 665 1/2,
osztr. kor. —,
holl. for. 2667 1/2,

am —, Brüsszel
1543-45, Stockholm
na 393-60, London
—, Zürich 1438 1/2,
a 103-85, Budapest

20-, Berlin 665-
London 2177-
szel —, Kopen-
tania 76 1/2, Madrid
47 1/2, Zágráb 310-
és 70-, osztr. leb-

485, font ster. 1370-
77, francia frank
1600-1640, osztr.
svájci frank 6675-
855, lengyel márka

SPORT

Izomzsidóság

Dr. Mayer Ebner cionista elvtársunk az „Ostjudische Zeitung” utolsó számban a „Hakoah” bécsi cionista labdarúgó egyesület csernowici látogatása alkalmából a következő figyelemteremtő cikket írta:

„Izomzsidóság”. Ezt a szót Nordau alotta, különösképen az az ember, aki izig-vérig szellem volt, a polyhistorok veszendő fajtájából való. Ő a szellem-zsidó hirdeti az izomzsidóságot. A második zsidó állam eltűnése óta kezemből kivették az eke szarvát és a kardot, e kez sátnya lett, gyöngye és izom-munkára alkalmatlan. Igaz, hogy hatalmas koponyák alatt finom agyvelő működik, de ez a finomság a test rovására fejlődhetik. Kis nő-
vesek vagyunk, magas vállakkal, keskeny mellrel, elhanyagolt, pufa izomzattal. Ez jellemző és jellemzi ma is a gettózsidót. Mint-hogy gyöngye volt testileg, tehát a ravaszság fejlődött ki benne. A gyöngyebbá természetadta védelme ez.

A zsidót az ellenségek egész világa vette körül és arra köztette, hogy elővigyázatos legyen. Ez az elővigyázat az idők során felelemme sűrűsödött. Az izmos, erőteljű duzzadó, fegyverhez szokott arja nép ezért vetette meg a gyöngye és reszketős zsidóságot. Mindez pedig azért volt, mert gettóba szorítottak bennünket, a katonai mesteriséghez nem engedtek és folyton éreztük kellett a nyers erő fölényét. Persze arról nem skartak tudomást szerezni, hogy a zsidó, aki félt a csőseléktől, egy percig sem habozott máglyára lépni, amikor azt kívánták tőle, hogy tagadja meg istenét. Ugy üztek bennünket, mint a vadállatokat, és megvetettek, mint utolsó férgek.

A tizenkét évszázad emancipációja formailag hasonlóvá tett bennünket az arjárak. Ez azonban csak az egyenlőségre való jog volt, mert a német junker még mindig megvetéssel nézett le a zsidókra.

Az emancipáció zsidósága nélkülözte a nagy szabású vezetőket. Nem volt zsidó, aki új utakat mutatott volna: Montefiore és Hirsch emberbarátok voltak, Cremux a francia forradalom eszméjében élt és nem találta meg a zsidóság útját. A cionizmus önéreztetre öbrész-tette a jobb zsidó lelkeket, Herzl fiatal zsidókat nevelt és barátja Nordau szöval: „Izomzsidóság” — megnyilatkozásszerűen mutatja az utat, amelyen eleant haladni kell. Maentele zsidó tornaegyesület k létesültek, a zsidók önéreztetel emeltér megasra fejüket, a vállak kiegyenesed-tek, az izmok nekifeszültek. A keresztény világ csodálkozva nézett a gettózsidóra, aki ime satnyaságát levelei és taljes emerként mutat-kozik. A lélek csodákat művel a testen át, az elnyomatás ezése kipusult.

A tornát a sport csak egy lépés. Sport verseny nélkül alig képzelhető el. Az olimpiá-dákra a kulturrezberiség miandig gondolni fog. A test kultúrája körül mi cionisták is asszimil-
lációt folytatunk, olyasfelet mint a japánok, akik asszimilálódtak ugyan Európához, de azért megtartották orihetetlenül nemzeti különössé-
güket és leginsább a sportba váltak ki, amely téren az egész világ tiszteletet és becsületet érdemelték ki.

A cionizmus a zsidó erőket egységesít-tette: az izomerőt. Sportifuságunk már nem esendő gettózsidóság, erős és szivon, önéreztetes és bátor, utatja a ravaszszágot és hatmögötti-
séget és gyoz aneikü, hogy a győzóra a be-
csület arnyeka eshetne. Az izomzsidóság meg-
teszi köteleességet. Fittalságunk nagy töne-
gekben siet a sporttelepére. A szellemi zsidó-
ságnak azonban mégis előbb kell lennie, mert a kultúrvilágban csak így tudjuk megállani helyet!

SZÍNHÁZ

A mozgó mű-ora: Egyetem-mozgóban: Csütörtök, péntek Alfred Capus világhírű regénye filmen, a Kaland. Főszerepben a kedvelt L. ubas. — Uránia-mozgóban: Csütörtök, péntek, Éitem az életedért, az olasz Cines-gyár remeke. Elsdősodott és gonosz jellemű gróf, mikor jötevéje kitagadja pazartása miatt az örökségből, elhatározza, hogy tönkretesszi annak gyermekeit. Büntérsaival meg is kezdi átkos munkáját. Előszór a leányt beszélgeti rá, hogy apáca legyen. Aztán egy szép démonnal az idegen légióba fízi az ifjabb fiút, ki Afrikában el is esik. Az idősebbnél azonban meg-
hisul az ördögi terv, mert itt az eszközzel használt aszony szerelmes lesz az áldozatba és inkább maga megy a halálba, mintsem hogy tönkre tegye, akit szeret.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. t.
Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Parane József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Fiókiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.
Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Arad Új Kelet előfizetési áras:
Egész évre 300—L. Negyed évre... 100—
Fél évre... 200—L. Egy hét... 40—

Dela Subprefectul judetului Cojocna.
Nr.: 6780/1921.

Hirdetmény

A vármegye részére szükséges alábbi tárgyak szállítására ezennel pályázatot hirdetek és felekrem pályázni óhajtokat, hogy zárt írásbeli ajánlataikat folyó év augusztus hó 30-ig a subprefectusi iktató hivatalba annál is inkább adják be, mivel később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.
A szállítandó tárgyak a következők:
1. Mindennemű irodai szerek és papírok.
2. Iro- és sokszorosító gépkollekék.
3. Mindennemű nyomtatvány és a „vármegyei hivatalos lap” nyomtatása.
4. Könyvkötői munkák.
Ésetleges felvilágosítással a vármegyei iroda-igazgató szolgál.
Cluj, la 15 August 1921.

Dr. Utalea
subprefect.

Dela Subprefectul judetului Cojocna.
Nr.: 6720—1921.

Hirdetmény

A vármegye székházában levő vízvezeték és villanyvilágítás jó karban tartására, valamint a szükséges lakatos és bádogos munkára pályázatot hirdetek és felhivom a pályázni óhajtokat, hogy zárt írásbeli ajánlataikat folyó év augusztus hó 30-ig a subprefek-tusi iktató hivatalba annál is inkább adják be, mivel később beérkező ajánlatok figyelemben nem fognak vétetni.
Cluj, la 15 August 1921.

Dr. Utalea
subprefect.

Az aut ort. izr. hitközség iskolaszéke, Cluj.
Sz. 540—1921.

Hirdetmény

Fiu polgári iskola ügyben!
A Talmudtörával kapcsolatos nyilvános polgári iskola, mely a terbevetett ipariskola alapját képezi, szeptember hó 1-én megnyílik.
Ujabb, szigoruan vallásos hitsorsos tanárok és kiválóbb melamidim alkalmazása folytán az iskola ed-digi színvonala még magasabbra fog emelkedni.
Szükség lévén arra, hogy a növendékek létszámát már most állapíthassuk meg, felhívjuk a t. szülö-
ket, kik gyermekeiket beiratni óhajtják, hogy azo-
kat augusztus hó 21-ike és 26-ika közt az iskolahelyi-
ségben, Zsidótemplom-utca 3. sz. a., délelőtt 10 és 1 óra közt jegyezzék elő.
Cluj, 1921. augusztus hó 15-én.

Neumann Mór,
i. sz. elnök.

NEUMANN M.
férfi fiu- és leányka-ruha áruháza
CLUJ—OLOZSVAR, — FÖTÉR.
Fresko festő-áruháza és a Gyapjú Lei 750.—

Szeszgyarvezető,

kinek 20 évi gyakorlata van és a berlini tan-
folyamot végezte, keres megfelelő állást;
nagyobb gyárban vállalja gyári üzemek ki-
javítását, a jó üzemet garantálja, ovadékkal
rendelkezik, haszonrészesedés mellett is vál-
lalná 2—3gyárnak a vezetését vagy ellenőrzését
Cim: **VICTORIA BUTOKÁRUHÁZ**
Cluj—Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand 40 szám

„UNIREA”
Societate anonima p ntru industria
de bonboane biscuiti etc. si cartonaje
POST „TÖRÖK” S. A.
SERVICIA ANTON PANU No. 6. — CLUJ
POST BRIZA-U. No. 6. Telefon 2-57

Al pitiatott **HERCZ IURE** Alapítaiott
1911-ben 1911-ben
disznorsir- és szarvona nagykereskedő
ORADEA-MARE—NAGYVÁRAD
Str. Vishna (Szent János-ut) 32. sz.

**Externa nemzetközi szállítási
és vámolási vállalat**
Központ: Oradea-Mare. 1235
Fiókok: Hódorpuspöki, — Bihar-
Lereszte, — Nagyszalonta,
Kötegyán, Halmat
Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtőwaggo-
nok Wienből, Budapestról és a külföld nagyobb
városából. — Állandó beltöldi gyűjtőforgalom.
Sürgöncyim: „EXTERNA” — Oradea-Mare

1946
Legoicsóbb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
Telefon 71 Interurban
Állandó nagy készletek fehér, kristály,
üveg, karisbaldi porcellán, disznü- és
konyhaberezendési cikkekből.

**A legjobb rum-essencia 65 lei,
más essenciák 75 lei kg. kenti**
árban kaphatók :::
Gödek Henrik gyárában
Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict.
1253
(volt Kolozsvári-u.) 74

1840
BREUER ÉS RONA
nemzetközi szállítási-
és bizományi vállalat
ORADEA-MARE. Interurb. telef. 5-55
Szállít bármely országból egész Románia
terüle ére vaggontételeket és darabárukat
biztosítással.
Olcsó díjtételek. Külön árubiztosítási osztály

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Yesszebb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Jömegjelenés. akadémiail képzésű, német, francia és magyar szövegben írásban bíró, románt hébert is értő férfi, bizalmi, titkári, társalkodói állást keres. Részletes ajánlatok Goldstein Ferenc für „Gesellschaft“ Sibiu, Fingeringg. címre küldendők. (5)

Bőrkereskedő szeptember 1-ére felvétetik Herz Henriknél Petrosenben. (Szombaton zárva) 2840-1

Zahntechniker mit vollständiger Einrichtung sucht Arzt als compagnion. — Briefe unter „Zahntechniker“ 2354-1

Állást keres jó hanggal bíró בעל קורא בעל תפקי בעל תפקי egyben elvállal sameszi állást is. Cím a kiadóhivatalban.

Elcsorékném, vagy eladnám tizenkettes vagy tízes helyiáram villanymotoromat egy huszas vagy huszonötös motorral, esetleg megvenném. Ugyanitt egy gyertyaöntőgép olcsón eladó. Arajánlatok és érdeklődések Olajgyár, Alátvársátr. 2860-1

Elcsorékném keres két intelligens fiatalember. Cím: Gombos-nyomda — Mitgorjta-utca.

A közönség figyelmébe!
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy utoljára átalakított műhelyemben módomban van a közönség legkényesebb igényeinek is eleget tenni. Műhelyemben állandó kész cipők kaphatók. A n. é. közönség szives pártfogását kérem.
IZRAEL ALAPÁR

HA városközösségben, idebetelegetben, az irasnyvek lelti bentalmaban eszavved, vagy meg a paratlan gyoghatas — furdó cölakra használt — kitűnő vásártelki természetes vastápas (Hörsenmoor, Moorzal) kapható minden mennyiségben a

Rózsa nagydrögortában
Cluj—Kolosvár, Piata Unirei 26 (Mátyás kir. tér) 1866

Talp és bocskor!
Állandó nagy készlet kifüggetésben gyári készítmény, elsőosztályú talp 60-80 leles arban leg-kent, ugyanintén elsőosztályú bocskor kapható egészben és felvágva. — Kényben és nagyban
Sámson Nandó bőrgyárában Gyufagyár-utca 1.
Gyorsáru raktárátellenében. 1009
Telefon-szám: 886 — és — 887

Feltűnő olcsó árak!
Most érkezett nagy mennyiségben békebeli minőségű prima flor- és muslin-harisnya divat színekben.
Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.
Nagy választék női selyem-, gyapjú kabát- és átkötésbluzókban 1197

BLATT
KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

Héber gyorsírás tankönyve
Hasznenografia Haivrit. — Megrendelhető a Zs. N. Sz. könyvosztályában. — Ára 30 lel

„METROPOL”-ban Caffé-restaurant és elsőrangú cigányzene estélyeként (1236)

Saját érdekében
ne cserélje össze a céget
NAGYBANI rövid-, kötött-, díszmü- és gyermekjáték-üzletemet saját raktárámba **IMREI** helyezem át **IMREI**
Eisenstädter Fülöp
Str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13
Minden cikket leszállított **IMREI** arban árusítok **IMREI**
Gyermek sport-koszi 295 leltől teljebb
Gyermek sport-koszi 295 leltől teljebb

Értesítés
Tisztelettel közöljük a t. vevőközönséggel, hogy Nagyrománia területére
vezérképviselőtünkkel az Áruforgalmi részv.-társaság kender- és lenipari osztályát (Temesvár)
biztuk meg, ahol összes gyártmányainkból állandó raktárt tartunk
SZEGEDI KENDERFONÓGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kéznyári ruhák, hölgyek és fiúgyerek részére érkeztek **SIPOS JENŐ** céghez Pótlár 17. szám, —

Cukorkagyár teljes borendozése eladó
Értekezhetni: cukorkafizlet, Calea Regele Ferdinand 31 szám alatt

Festék, lakk és anyagáru üzlet Rados M. és Tsa Cluj, Reg. Ferdinand No. 21. (volt Wesselényi-utca)

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!
Vásznak, zephírek, kretonok, karcsenyák legolcsóbb beszerzési forrása.
WEISZ ÉS MOLNÁR 880
női divat-, kötött- és rövidáru-üzletében
Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi Miklós-utca) 7.

Cipőáru a legolcsóbban **HOFFMAN** cipőáruházban vásárolhat 886 Cluj, C. Reg. Ferd. (v. Wesselényi-utca) 19.

L'or crém
a legjobb arc- és kezápoló.
Főraktár:
László és Társa
parfumeriája CLUJ, Piata Unirei 12. (v. Bittóhelyiség)

Szeptember végén jelenik meg az UJ KELET
:: hatalmas :: albumalaku
évkönyve **cimjegyzékét**
Az évkönyvet az UJ KELET előfizetői ingyen kap
Hirdetéseket az évkönyvbe már most felvesz az UJ KELET kiadó

Kadima kiadóvállalat rt. kiadása, Cluj—Kolosvár.

U

Veszélyes

Mindent megt a fegyvergyártást, s séges, férfias életű tiltani. Mindent elv jait, fegyvereit, felh palmát és munkaká és ma Nemetsország Lotharingia nélkül, letek nélkül, anélkül és ügyei, fokkerai e jai és tengeralattjár konkurrens lenni a hajóit is brutálisan hagytak meg néni, töle és ango. franc szízekre festettek. Á ötödfelmilliót, a leg gyorsabb hajóit od hagytak csak meg n mustrált járműveket metországnak. A keserűt, ösölbe szor lesújtott vele — ne rozzant hajóakra. Ig kalapacsoknak használ bolás csabányának, szerszámának. Har és megalázott szív fog a: reparált és é és forgácsolta-furta lehető energiát műh mozdonyai, vasuti kó letesebb, teherbíróbb nyokra, ragyogóan n még ragyogóbb és n bocsatott a vízekre megbámulják a p amely végigrobog ra ismét komor nevéte sürűbben felbukkanó francia sajtó irigy ke veszélyes konkurrens

Nem csak a n hibái is siettették, h veszélyes legyen. E tett volna újakat; de néni, meszéret meg bravuro munkái ex vel? Befogja őket a mezdonyokat gyárt, mezdonyozásági gépe megszerkeket és szerz leromlott, földretap szűksége van, mind világ piaca. Amihe ban, a német most telan és zakatolt vauat és uya me forgalmát. Elutják a Nem kell milliárdoka és a katonasanyag be messzihordó ügyi me kötnie? Ez is csupa politikálni, hanem de fel a német kivétel, gyarmatok és meghó is segítettek a gyözé valutat s a német ipi ték mint valaha. A munkás olcsóbb árut belga, olasz, amerika zott. S a német szor páratiansága még te gyarmat, menjünk a Auszráliába, Indiába, v Brazília, Kanada, Me